

האם ניתן להרתיע ארגוני טרור?

מניתוח התנהלותם של ארגוני הטרור באזורנו עולה שהם מקבלים החלטות באופן רציונלי ושניתן להרתיעם - במיוחד אם הם צברו נכסים. אולם כדי שתושג הרתעה צריכים ארגוני הטרור להשתכנע שלאיומים נגדם יש תוקף

מבוא

זה זמן רב מתנהל ויכוח בין אנשי מדע המדינה האם ניתן להרתיע ארגוני טרור באותו האופן שבו ניתן להרתיע מדינות. תורת ההרתעה הקלאסית פותחה על רקע המלחמה הקרה שהתאפיינה במערכת בין-לאומית דו-קוטבית ובסכסוכים סימטריים בין מדינות. לפי התורה הזאת, נדרשים שלושה תנאים להשגתה של

הרתעה אפקטיבית:

1. לשחקן המרתיע יש יכולת לגרום נזק בלתי נסבל ליריב.
 2. היריב מעריך שהשחקן המרתיע נחוש בדעתו לממש את איומיו אם יידרש לכך.
 3. שני הצדדים הם שחקנים רציונליים.
- תורת ההרתעה שייכת לתחום של אסטרטגיות האילוף (coercion) בזירת היחסים הבין-

- לאומיים. אסטרטגיות האילוף נחלקות לשתי קטגוריות עיקריות: אסטרטגיות אילוף דפנסביות ואסטרטגיות אילוף אופנסיביות. אסטרטגיות אילוף דפנסביות נועדו להשיג אחת משתי מטרות:
1. להניא את היריב מלנקוט פעולה שתפר את הסטטוס קוו הרצוי לצד המתגונן (הרתעה).
 2. להחזיר לקדמותו סטטוס קוו שהופר, דהיינו

ירי רקטה לישראל מעזה | אסטרטגיות אילוף אופנסיביות נועדו לשכנע את היריב לוותר ללא כל התנגדות על דבר מה בעל ערך שבעלותו, כלומר להביא לשינוי הסטטוס קוו לטובת הצד המאיים

רס"ן (מיל) ראפע אבו טריף
דוקטורנט בנושא מוכנות החירום ברשויות
המקומיות בצפון

ניתן לנקוט אסטרטגיות אילוצים במאבק בארגוני טרור ממוסדים הפועלים באופן גלוי (חלקית, לפחות), מחזיקים בנכסים ארגוניים שעליהם ניתן לאיים ומקיימים הליך קבלת החלטות רציונלי המבוסס על חישובי עלות-תועלת

כישלון של דיפלומטיית האילוצים עלול להוביל לתוצאה הפוכה: שחיקת כושר ההרתעה של המאלץ וניסיון חוזר ונשנה של היריב לשנות עוד ועוד את מעמדו מול.

המסקנה השנייה היא ששתי אפשרויות תגובה עיקריות עומדות לרשותה של מדינת סטטוס קוו מול ניסיונות לכרסם באותו סטטוס קוו: הבלגה או הפעלת כוח, קרי יציאה למלחמה מול השחקן הרואיזוניסטי. מהמחקר עולה בבירור שלתוצאותיהן של שתי התגובות האלה עשויה להיות השפעה מהותית על כושר ההרתעה של מדינת הסטטוס קוו.

המסקנות האלה עולות בבירור מבחינתה של סוגיית ההרתעה ביחסים בין ישראל לבין ארגוני הטרור שעמם היא מתמודדת זה שנים ארוכות.

החיפוש אחר מדיניות הרתעה רלוונטית

כבר כמה עשרות שנים שהבעיה המרכזית של ישראל בגבולותיה היא הטרור ולא איומים מדינתיים. המדיניות שנקטה ישראל נגד הטרור כללה שלושה מרכיבים מרכזיים:

1. מאמצים לפגוע בתשתית הטרור ולסכל את פעילותם של ארגוני הטרור.
2. שיפור אמצעי ההגנה מפני פעולות הטרור.
3. הרתעה, שיעילותה נגזרת, בין היתר, ממיידת הצלחתם של שני המרכיבים הראשונים.

במשך שנים רבות לא כוונה מדיניות ההרתעה של ישראל נגד ארגוני הטרור, אלא נגד המדינות שמתוכן הם פעלו. בכך קיוותה ישראל לדרבן את מדינות ערב לרסן את הארגונים האלה. אולם המדיניות הזאת הופכת ללא רלוונטית

לאלץ את היריב לוותר על הישגים שהשיג באמצעות הפרת הסטטוס קוו (דיפלומטיית אילוצים).

אסטרטגיות אילוף אופנסיביות נועדו לשכנע את היריב לוותר ללא כל התנגדות על דבר מה בעל ערך שבבעלותו, כלומר להביא לשינוי הסטטוס קוו לטובת הצד המאיים. במילים אחרות: מדובר בסחיטה. במאמר הזה נידונות רק אסטרטגיות אילוף דפנסיביות מול גורמי הטרור.

ספרות המחקר בתחום אסטרטגיות האילוצים עסקה בתחילה רק בעימותים סימטריים בין שחקנים מדינתיים. בעקבות העלייה הניכרת בעשורים האחרונים בשכיחותם של עימותים אסימטריים בין שחקנים מדינתיים לבין שחקנים לא-מדינתיים נעשו ניסיונות להתאים את אסטרטגיות האילוף גם למסגרות העימותים האלה. בתוך כך התפתחה מחלוקת מחקרית בנוגע לעצם היכולת לעשות שימוש יעיל באילוצים בעת מאבק בין שחקן מדינתי לבין שחקן טרוריסטי.

מהמחקר המוצג כאן עולה שניתן לנקוט אסטרטגיות אילוצים במאבק בארגוני טרור ממוסדים הפועלים באופן גלוי (חלקית, לפחות), מחזיקים בנכסים ארגוניים שעליהם ניתן לאיים ומקיימים הליך קבלת החלטות רציונלי המבוסס על חישובי עלות-תועלת.

מסקנה נוספת היא שהרתעה אינה רק תוצר של איום, אלא עשויה להיווצר גם כתוצאה מפעולה. המסקנה הזאת עולה בקנה אחד עם השינויים הקונספטואליים שחלו בשנים האחרונות בנוגע לתורת ההרתעה הקלאסית.

עצם הצורך בנקיטת פעולה מול היריב מעיד אומנם על כישלון ההרתעה, אך כאשר מדובר בעימותים ממושכים - עשויה פעולה להיות חיונית כדי לייצר אפקט הרתעתי לעתיד.

מזה נובעות שתי מסקנות נוספות: הראשונה, בין שני דפוסי האילוף הדפנסיביים שהוזכרו קודם לכן - הרתעה ודיפלומטיית אילוצים

- מתקיימים קשרי גומלין. לאחר שכשלה ההרתעה והופר הסטטוס קוו, עשויה מדינה לנקוט דיפלומטיית אילוצים (כאמור, כדי להשיב את המצב לקדמותו). הצלחתה של דיפלומטיית האילוצים (קרי, כניעת היריב לדרישות השחקן המאלץ) עשויה ליצור אפקט הרתעתי שיוביל אותו להימנע, לפחות באופן זמני, מניסיון נוסף לשנות את הסטטוס קוו.

ברגע שמדינה מאבדת את משילותה על השטח שבו פועלים ארגוני הטרור, כפי שקורה, למשל, בלבנון ובסוריה. לכן ננטשה במידה רבה מדיניות ההרתעה העקיפה נגד "המדינות המארחות" את ארגוני הטרור, והחלו ניסיונות למצוא מדיניות הרתעה חלופית שתתמקד ישירות בארגוני הטרור עצמם. במאמר מתוארים החיפוש האלה של ישראל אחר מדיניות הרתעה רלוונטית בשלוש חזיתות שונות: בעימות עם אש"ף בשנים 1970-1982, בעימות עם חזבאללה בשנים 1982-2010 ובעימות עם חמאס בשנים 1987-2010.

היכולת לזהות את היריב הטרוריסטי ואת נכסיו

אחת הטענות המועלות בדיונים על הרתעת טרוריסטים היא שלעיתים קרובות לא ניתן לזהות את היריב ולאחריו. כמו כן נטען כי לארגוני טרור אין נכסים שעליהם אפשר לאיים, כלומר "אין להם מה להפסיד", ולכן לא ניתן להרתיעם. מדובר בהכללה שאינה נכונה לכל ארגוני הטרור, אלא רק לקבוצות טרור בלתי ממוסדות או לטרוריסטים בודדים. כאשר קבוצת טרור מתמסדת - כלומר מתחילה לבנות את תשתיתה הצבאית, לבסס שרשרת פיקוד ושליטה ברורה, לשפר את יכולותיה המבצעיות, להגדיל את היקף כוחותיה וכד' - היא יוצרת לעצמה נכסים ארגוניים והופכת למעשה גלויה יותר וחשופה יותר.

אש"ף בזמנו וכן חמאס וחזבאללה משתייכים לקטגוריה של ארגוני הטרור הממוסדים. יתרה מכך, כל אחד מהם מתפקד גם כארגון טרור וגם כארגון פוליטי וכתנועה חברתית.

כשהוקם אש"ף, הוא התיימר קודם כול להיות גוף מייצג של העם הפלסטיני, ורק בשלב מאוחר יותר החל להוביל את פעילות הטרור הפלסטינית. חזבאללה וחמאס הם גם ארגוני טרור, גם מפלגות פוליטיות וגם תנועות חברתיות. הפומביות של הארגונים האלה לא איפשרה להם לשמור על חשאיות פעילותם הטרוריסטית לאורך זמן.

מידת הרציונליות של ארגוני הטרור

הליך קבלת החלטות רציונלי התקיים באש"ף, בחמאס ובחזבאללה מראשית פעילותם. גם בעימות עם ישראל ניתן לזהות דוגמאות רבות לקבלת החלטות רציונליות. כך, למשל, אש"ף

נמנע לחלוטין מלפעול נגד יעדים ישראלים בתקופה שבין יולי 1981 ליוני 1982 מתוך הנחה שפעולות כאלה יעוררו תגובה ישראלית שעלויותיה גבוהות מתועלותיה; חזבאללה נמנע מפגיעה ביעדים בתוך ישראל בשנים 2006-2010 - ככל הנראה בשל החשש שתגובה ישראלית על פגיעה כזאת תביא לשחיקה נוספת במעמדו הפוליטי בזירה הפנים-לבנונית; חמאס יזם כמה הפסקות אש מול ישראל והפחית את היקף ניסיונותיו לפגוע ביעדים ישראלים כאשר הדבר שירת את מטרותיו.

במקרים שבהם עלויותיה של מדיניות הארגונים כלפי ישראל היו גבוהות מתועלותיה לא נבע הדבר מהליך קבלת החלטות בלתי רציונלי, אלא מהערכה שגויה של עוצמת התגובה הישראלית או של מידת נחישותה של ישראל לממש את איומיה. הדוגמאות הבולטות למקרים כאלה הן חטיפת שני חיילי צה"ל על ידי אנשי חזבאללה ביולי 2006 - מה שהוביל לפרוץ מלחמת לבנון השנייה - וההסלמה שיזם חמאס בהיקף ירי הרקטות לעבר יישובי הנגב המערבי ב-2008 וב-2012. בעקבות הירי הזה יצאה ישראל למבצע "עופרת יצוקה" ולמבצע "עמוד ענן".

שלושת ארגוני הטרור הנידונים כאן מאופיינים בגמישות מחשבתית ובכושר הסתגלות לתנאי המציאות המשתנים, והדבר בא לידי ביטוי, בין היתר, בהמרת היעדים הרדיקליים-מקסימליסטיים של כל אחד מהם ליעדים פרגמטיים. למשל, במהלך שנות ה-70 הגמיש אש"ף את מדיניותו כך שהמאבק המזוין בישראל הפך לאמצעי העיקרי להשגת יעדי הארגון ולא לאמצעי היחיד. כמו כן הכריז הארגון ב-1974 על "תוכנית השלבים", ששיקפה נכונות לפשרה זמנית מסוימת עם ישראל. המהלכים האלה נעשו לאור ההנחה שעלויותיה של הדבקות בדרך המאבק המזוין בלבד גבוהות מתועלותיה, שכן היא מובילה להשאר גורלו של העם הפלסטיני בידי הגורמים הערביים שמוכנים לשאת ולתת עם ישראל.

חזבאללה החליט בראשית שנות ה-90 של המאה הקודמת לנטוש את ההתנגדות להשתתפותו במערכת הפוליטית הרשמית בלבנון, ובעקבות זאת הוא החל להצניע את המרכיב האסלאמיסטי הרדיקלי שבמצעו

הליך קבלת החלטות רציונלי התקיים באש"ף, בחמאס ובחזבאללה מראשית פעילותם

(הקורא לכינון משטר אסלאמי שיעי במדינה). היעד הפרגמטי של חזבאללה בשלב הזה הוא להשיג תמיכה פוליטית רחבה ככל הניתן. התפיסה האסלאמיסטית הרדיקלית נחשבת למכשול בפני מימוש היעד הזה, ולפיכך נדחקה לתחתית סדר העדיפויות של הארגון.

המרכיבים הדוגמטיים באידיאולוגיה המקורית של חמאס הולכים ונדחקים אף הם בהדרגה: כך יש לראות, למשל, את ההחלטה להציב בראש יעדי הארגון את המאבק הפלסטיני הלאומי ורק לאחר מכן את קידום תהליכי האסלאמיזציה של החברה הפלסטינית. דוגמאות נוספות: התנגדות העיקשת של חמאס שלא להשתתף במערכת הפוליטית הפלסטינית הרשמית במהלך שנות ה-90 של המאה הקודמת והחלפה בהחלטות להשתתף בבחירות 2006. דוגמה נוספת: על אף סירובו המוצהר של חמאס להכיר בזכות קיומה של ישראל, ראשי הארגון בכל זאת מקיימים עימה סוג של משא ומתן, למשל על הפסקות אש, על פתיחת המעברים, על הסרת הסגר מעל רצועת עזה, על שחרור אסירים.

המרכיבים הדוגמטיים באידיאולוגיה המקורית של חמאס הולכים ונדחקים אף הם בהדרגה: כך יש לראות, למשל, את ההחלטה להציב בראש יעדי הארגון את המאבק הפלסטיני הלאומי ורק לאחר מכן את קידום תהליכי האסלאמיזציה של החברה הפלסטינית

תגובת ישראל לטרור והשפעתה על כושר ההרתעה שלה

לאחר שהוברר כי ברמה התיאורטית התקיימו התנאים הדרושים להחלת אסטרטגיות אילוף כלפי אש"ף, חזבאללה וחמאס, יש לבחון כיצד השיגה ישראל בפועל הרתעה מול שלושת ארגוני הטרור האלה. הנחת היסוד היא שקיים קשר הדוק בין אופי התגובה של מדינה על הפרת הסטטוס קוו על ידי יריביה לבין כושר ההרתעה שלה כלפיהם.

יש לציין כי מהמחקר עולה שלישית אין

מדיניות הרתעה רשמית ומוצהרת מול ארגוני הטרור, ולפיכך מעולם לא הוגדרו הסטטוס קוו שעליו יש לשמור, ולא הוגדרו "קווים אדומים" שחצייתם תוביל לתגובה ישראלית. לאור זאת נראה שהסטטוס קוו מבחינת ישראל הוא רמה נסבלת של פעילות טרור. בעיני ישראל הסטטוס קוו מופר כאשר יש שינוי משמעותי בתדירותם, בהיקפם או באיכותם של הפיגועים.

מדינה עשויה להגיב על הפרת הסטטוס קוו באחת משלוש דרכים:

1. הבלגה או הגעה לפשרה עם הגורם המפר.
2. איום להפעיל כוח או הפעלת כוח מוגבלת במסגרת דיפלומטיית אילוצים.
3. תגובה צבאית מיידית בהיקף נרחב שתכליתה להשיג פגיעה ניכרת ביכולותיו של היריב (הפעלת כוח גס).

שני גורמים עיקריים משפיעים על אופי התגובה של מדינה נוכח פגיעה בסטטוס קוו: היכולת שלה להגיב והמוטיווציה שלה להגיב. בהתייחס לעימות בין ישראל לבין אש"ף, חזבאללה וחמאס פער היכולות בין הצדדים הוא ברור, ולפיכך אין לראות בו גורם שמשפיע באופן משמעותי על מדיניות התגובה של ישראל כלפי ארגוני הטרור. לעומת זאת, למוטיווציה - כלומר למידת נחישותה של ישראל להגיב באופן נחרץ על הפרת הסטטוס קוו מולה - יש השפעה מכרעת על אופי התגובה שלה.

יתר על כן, בעוד שפער היכולות בין ישראל לארגוני הטרור הוא קבוע למדי, הרי המוטיווציה של ישראל לפעול בעקבות הפרת הסטטוס קוו היא גורם משתנה המושפע משינויים שחלים בזירה הפנים-ישראלית, בזירת העימות ובזירה הבין-לאומית. במילים אחרות: בידי ישראל נתונה באופן עקרוני היכולת להגיב בעוצמה רבה על הפעילות של ארגוני הטרור, אולם מידת נכונותה לעשות שימוש ביכולת הזאת משתנה בהתאם לנסיבות. ואכן בעימותים של ישראל עם אש"ף, עם חזבאללה ועם חמאס בולטת מאוד האי-אחידות בתגובותיה על הפרות הסטטוס קוו.

העימות עם אש"ף בלבנון (1970-1982)

המאבק של ישראל באש"ף התאפיין בהחרפה הדרגתית של מדיניות התגובה הישראלית על הפרות הסטטוס קוו ובהימנעות עקבית

צגרת של חזבאללה בלבנון | במשך שנים רבות לא כוונה מדיניות ההרתעה של ישראל נגד ארגוני הטרור, אלא נגד המדינות שמתוכן הם פעלו. בכך קיוותה ישראל לדרבן את מדינות ערב לרסן את הארגונים האלה

בלבנון היה פוטנציאל לגרום נזקים כבדים לאוכלוסייה האזרחית בישראל. כישלון איומיה של ישראל ומבצעה המוגבלים הביאו את מקבלי ההחלטות הישראלים לאמץ את אופציית הנסיגה החד-צדדית מדרום לבנון. זו הושלמה במאי 2000, וחזבאללה מיהר לנצלה לתעמולתו ולטעון שמדובר בניצחון עצום ובכניעה של ישראל. הנסיגה פגעה בכושר ההרתעה של ישראל, והפגיעה הזאת הוחרפה עוד יותר לאחר שישראל הבליגה על חטיפת שלושה מחייליה על ידי חזבאללה בהר דב באוקטובר 2000.

כאשר חזבאללה חטף שני חיילי צה"ל נוספים - ביולי 2006 - היה בידי מקבלי ההחלטות בישראל מרחב תמרון גדול יותר: אירועי 11 בספטמבר 2001 יצרו לגיטימציה בין-לאומית למאבק בטרור, אינתיפאדת אל-אקצא הסתיימה ואיפשרה לרכז את המאמץ הצבאי בזירה הצפונית, ודעת הקהל בישראל איפשרה יציאה לפעולה נרחבת בלבנון. כתוצאה מכך בחרה ישראל לפתוח במבצע צבאי בהיקף גדול נגד חזבאללה - מהלך שהוביל לשבירת "כללי

המאבק בחמאס מתאפיין אף הוא בתגובות ישראליות לא אחדות על הפרות של הסטטוס קוו

מדיניות התגובה של ישראל באותה העת הלכה והתמתנה כתוצאה מהמגבלות הרבות שבמסגרתן נאלצו לפעול מקבלי ההחלטות הישראלים.

היעדר גיבוי בין-לאומי לעצם נוכחותה ולפעילותה של ישראל בלבנון, במיוחד לאחר הפגיעה הקשה באוכלוסייה לבנונית אזרחית במבצעי "דין וחשבון" ו"ענבי זעם", הצרו את מרחב התמרון של ממשלות ישראל. אולם חשוב מכך, הקונסנזוס הציבורי, שאיפיין את ימי העימות עם אש"ף, נשבר בעקבות משקעיה הטרואומטיים של מלחמת לבנון הראשונה, כך שבהדרגה הלכה ופחתה מידת נכונותו של הציבור בישראל להמשיך לשלם את מחירו הגבוה של העימות בלבנון.

באותה העת גם הצליח חזבאללה להרתיע את ישראל באמצעות איום בירי קטיושות לעבר יישובי הגליל. לפיכך למבצעי צה"ל

מהבלגה על פעולותיו של הארגון. באותה העת טרם בשלו התנאים שאיפשרו בשלב מאוחר יותר את פתיחתו של התהליך המדיני בין ישראל לאש"ף, ובציבור הישראלי שרר קונסנזוס נרחב בנוגע לצורך לפעול באופן צבאי נגד תשתיות הטרור של הארגון בלבנון. נוסף על כך, יכולתו של אש"ף להגיב באופן משמעותי על פעולותיה של ישראל הייתה מוגבלת למדי באופן יחסי. במילים אחרות: עלויותיה של המדיניות הנוקשה כלפי אש"ף היו נסבלות בעיני הציבור הישראלי, ולכן נהנו ממשלות ישראל מגיבוי פנימי נרחב שאיפשר להן לנקוט את כל האמצעים הדרושים כדי לפגוע ברציפות בתשתיות הטרור.

העימות עם חזבאללה (1982-2010)

מדיניות התגובה של ישראל על הפרות הסטטוס קוו של חזבאללה הייתה מורכבת יותר ואחידה פחות. הסלמה משמעותית בפעילות חזבאללה נגד יעדים ישראלים החלה להסתמן בראשית שנות ה-90 והלכה והתגברה באופן עקבי במשך העשור כולו. לעומת זאת,

הפצצות בעזה במהלך מבצע "צוק איתן" | שני גורמים עיקריים משפיעים על אופי התגובה של מדינה נוכח פגיעה בסטטוס קוו: היכולת שלה להגיב והמוטיווציה שלה להגיב

ששייך לקטגוריה של הפעלת כוח גס. המבצע אומנם פגע במעמדה הבינלאומי של ישראל בשל האבדות שספגה האוכלוסייה האזרחית במהלך הלחימה, אך למשך זמן מה הוא הביא לירידה דרסטית בהיקף של ירי הרקטות לעבר שטח ישראל. במילים אחרות: מבצע "עופרת יצוקה" יצר הרתעה.

סיכום

מניתוח התנהלותם של אש"ף, של חזבאללה ושל חמאס מול ישראל עולה בבירור שניתן להתרועע ארגוני טרור, במיוחד ברגע שהם צוברים נכסים משמעותיים, ויש להם מה להפסיד. משמעות הדבר היא שגם ארגוני טרור מקיימים תהליך קבלת החלטות רציונלי המבוסס על חישובי עלות-תועלת. אולם כדי שארגוני הטרור יהיו מורתעים, צריך להתרועעם. במילים אחרות: הם צריכים להיות משוכנעים שלאיומי ישראל יש תוקף ושכוונתה לממשם. מהסקירה שהוצגה כאן עולה שלא תמיד הפגינה ישראל נחישות מספקת, ומשיקולים שונים - פנימיים ובינלאומיים - העדיפה לא לממש את איומיה להגיב בעוצמה על הפרת הסטטוס קוו. בתקופות כאלה ההרתעה של ישראל נחלשה, וההעזה של ארגוני הטרור גברה. בתקופות אחרות הגיבה ישראל בעוצמה רבה, יצרה הרתעה וקנתה לעצמה שקט לזמן מה.

לא תמיד הפגינה ישראל נחישות מספקת, ומשיקולים שונים העדיפה לא לממש את איומיה להגיב בעוצמה על הפרת הסטטוס קוו. בתקופות כאלה ההרתעה של ישראל נחלשה, וההעזה של ארגוני הטרור גברה

לישראל לנהל כלפי הארגון מדיניות תגובה חדשה. משהפך חמאס לשחקן עצמאי בזירה הפלסטינית ולרובן דה פקטו על שטח (רצועת עזה), החלה ישראל לעשות שימוש בכל טווח התגובות האפשרי בעקבות מקרים של הפרת הסטטוס קוו: החל מהבלגה, עבור דרך דיפלומטיית אילוצים וכלה בהפעלת כוח גס. כך, למשל, בשנים 2006-2008 הגיבה ישראל במבצעים מוגבלים בלבד ברצועת עזה הן על חטיפת חייל צה"ל גלעד שליט והן על ירי רקטות לעבר יישובי הנגב המערבי. התגובה המוגבלת נבעה, בין היתר מקשיים פוליטיים מבית שאיתם התמודדה ממשלת אהוד אולמרט. אולם הסלמת הירי מהרצועה יצרה מציאות חיים בלתי נסבלת באזור עוטף עזה והובילה להפעלת לחצים פוליטיים וציבוריים על ממשלת ישראל. הלחצים האלה יחד עם גיבוי מערבי לישראל נגד חמאס והיעדר עימות ביטחוני מקביל בחזיתות אחרות איפשרו את היציאה למבצע "עופרת יצוקה",

המשחק" שאיפיינו את העימות בין הצדדים עד אז ויצר, לראשונה, הרתעה ישראלית אפקטיבית מול חזבאללה.

העימות עם חמאס (1987-2010)

המאבק בחמאס מתאפיין אף הוא בתגובות ישראליות לא אחידות על הפרות של הסטטוס קוו. עד הקמת הרשות הפלסטינית בעקבות הסכם אוסלו פעלה ישראל באופן ישיר נגד חמאס כמו גם נגד שאר ארגוני הטרור הפלסטיניים. הקמת הרשות הפלסטינית ומסירת סמכויות ביטחוניות חלקיות למנגנוניה הגבילה את מרחב הפעולה של ישראל מול חמאס בשנים 1993-2000. פרוץ אינתיפאדת אל-אקצא וביטולם של ההסדרים הביטחוניים מול הרשות הובילו שוב להתגבשותה של מדיניות תגובה נחרצת וישירה מול חמאס שכללה לא רק תגובות על פיגועי הטרור שזם, אלא גם פעולות מנע נגד תשתיותיו ואנשיו - בעיקר באמצעות סיכולים ממוקדים. הלחימה הזאת פגעה קשות בכל ארגוני הטרור, ובראשם חמאס, והביאה בהדרגה לסיום האינתיפאדה. נראה שכושר ההרתעה של ישראל מול חמאס נפגע במידה מסוימת כתוצאה מהנסיגה החד-צדדית מרצועת עזה באוגוסט 2005, אולם הנסיגה, ובמיוחד עלייתה של ממשלת חמאס לשלטון בעקבות הבחירות של 2006, איפשרה